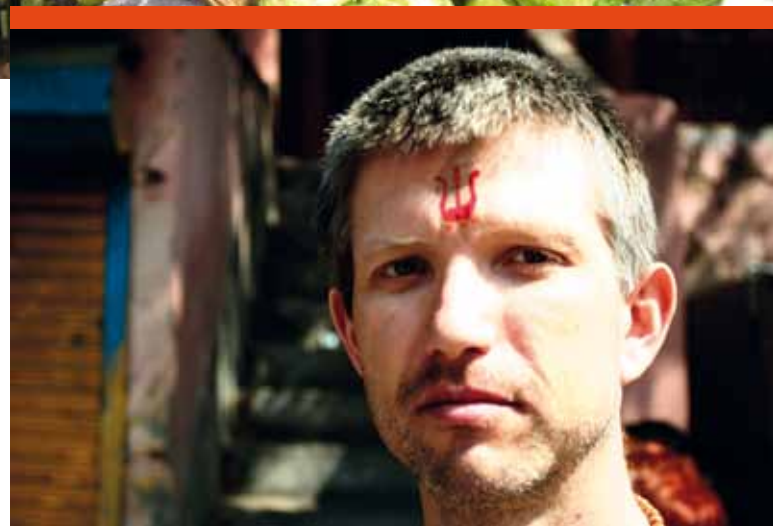

Ivan Malek

Indiu považuje za svoj druhý domov a dokáže o nej pútavo hovoriť celé hodiny. Pôsobí v Spoločnosti slovensko-indického priateľstva, do Indie cestuje pravidelne a nám v rozhovore priblížil ako vyzerá každodenný život v tejto fascinujúcej krajine.

India je obrovská krajina, a pravdepodobne preto je veľmi náročné niečo zovšeobecňovať, keďže pre každú časť krajiny platia iné kultúrne zvyklosti, iné náboženstvo atď... Ako sa človek úplne neznalý tunajších pomerov môže začať aspoň ako-tak orientovať v miestnej kultúre a v odlišnostiach jednotlivých častí Indie?

To je dosť zložitá otázka. India je rozdelená na dvadsaťosem štátov a šesť zväzových teritórií a na teritórium hlavného mesta Dillí. K tomu pridajte dvadsaťdva jazykov, a koľko je nárečí, tak to si ani netrúfnem povedať. Ale pokúsím sa zopár slovami popísať rozdiely, i keď najlepšie je poňať Indiu ako celok. Tak povedzme hore na severe taký Kašmír je miestami svojou architektúrou podobný našej slovenskej. Je to aj tým, že je tam chladno a sneh a kultúra sa odvíja aj od podnebia a od podmienok v danej krajine. Pre nás klasické šikmé strechy som si už v žiadnej inej časti Indie nevidel. V oblasti Naggaru, ktorá je vstupnou bránou do Kašmíru, môžete vidieť drevenice s vyrezávanými ornamentmi podobné našim. Oblasť pri nepálskych hraniciach je zasa ovplyvnená nepálskou kultúrou, oblečením, výšivkami. Toto už je viac budhistický kraj s ťažkými životnými podmienkami najmä pre poľnohospodárov. Ak prídu silné monzúnové záplavy alebo je tuhá zima, je problém vôbec prežiť.

Naopak, taký Radžastan, južnejšie a bližšie k západným hraniciam (hranici s Pakistanom), je prevažne púštna krajina, no s najpestrofarebnším oblečením. Krásne pestré turbany sú ozdobou tohto húževnatého ľudu, ktorý je ťažko skúšaný problémami s vodou. Taká vegetariánska ostro-kyslá polievka je typickejšia pre oblasť severu. Dolu na

juhu mám veľmi rád paradajkové polievky. Či už v bežnej alebo v ajurvédскеj reštaurácii.

ju navzájom ruky, ale muž cudzinec so ženou vo väčšine prípadov nie. Ak si podajú ruky ženy, je to akceptovateľné.

Ak nás Indovia ponúknu jedlom, prijmeme ho pravou rukou. Týka sa to najmä chrámov, kde vás obdarujú „prasádom“ alebo „prasádam“ (požehnaným jedlom).

Ďalším zvykom je vyzúvanie sa pred vstupom do chrámov. Indovia veria, že ak topánkami chodíme po špinavej zemi, naberáme na ne nielen hmotnú nečistotu, ale aj mentálnu. Pri vstupe do chrámu teda zanechávame nečistotu vonku. Často je pri chrámoch možnosť umytia si nôh, pedantní v tom sú najmä sikhovia. Rozpoznáte ich podľa pekne uviazaných, väčšinou jednofarebných turbanov a podľa dlhej brady. Topánky si neberte so sebou do chrámov ani v rukách, ale nájdite si úschovňu, kde vám ich ochotne odložia. Pred chrámom si ich určite nenechávajte, lebo je dosť pravdepodobné, že ich medzi dvomi tisícami ostatných sandálov už nikdy nenájdete.

V Indii sa na privítanie až tak nezvyknú podávať ruky. Zvykom je skôr zopnúť ruky ako pri modlitbe a jemne sa ukloniť so slovami „namasté“.

No a, samozrejme, farba pleti je tmavšia u južanov. Čo sa týka dorozumievacieho jazyka, asi najlepšia je angličtina a v Indii je zaužívaná dodnes, aj v školskom systéme. Bežní Indovia medzi sebou rozprávajú napríklad v hindčine a podchvíľou ich počujete, ako voľne prechádzajú do angličtiny a opäť sa vrátia k hindčine. Takže celá tá pestrosť, schopnosť prijať aj inú kultúru, a pritom si uchovať tú svoju, vytvára z Indie jedinečnú krajinu so šikovnými mladými ľuďmi, ktorí postupne viac a viac cestujú do sveta.

V čom sú najväčšie spoločenské odlišnosti v porovnaní s európskymi krajinami? Na aké zásadné veci by sme si pri návšteve Indie mali dávať pozor?

V Indii sa na privítanie až tak nezvyknú podávať ruky. Zvykom je skôr zopnúť ruky ako pri modlitbe a jemne sa ukloniť so slovami „namasté“. Je to zároveň pozdrav akoby od srdca k srdcu. Oplatí sa ho dodržiavať, je vyjadrením určitej vzájomnej úcty. Stáva sa už vcelku bežne, že si muži poda-

Je niečo, čo môže Európana pri prvej návšteve Indie prevapíť alebo zaskočiť?

Pre mňa osobne to bol príchod ako domov, do rodnej krajiny. Ale viem si predstaviť bežného Európana, že ho prevapíť asi všetko, od prostredia až po zvieratá pobejúce po ulici. Hneď na letisku vás privíta nádherný koberec s typicky indickým motívom. Samotné letiská v Dillí a Bombaji pôsobia veľkolepo. Na druhej strane, keď vyjdete z klimatizovanej budovy, okúsite typicky indické horúce ovzdušie plné rôznych závanov, od vône jedla až po naftu. Toto všetko akosi dotvára pestrosť tejto krajiny. Hneď na letisku vás oslovujú taxikári, ktorí vám ponúkajú ubytovanie, prehliadku pamiatok atď... Netreba sa dať pohltiť týmto prvým dojmom, ale pokojne sa ísť ubytovať a po krátkom oddychu a aklimatizácii si atmosféru plne vychutnať. Dobré je ohliadnuť si z okna hotela dopravu, aby ste vedeli, čo vás čaká. Treba si dávať pozor na cestách, chodníkoch, veď napokon ako všade inde, ale o Indii to platí stonásobne. Na druhej strane si vás miestni ľudia okamžite všimnú, a keď sa vám nedarí prejsť cez cestu alebo niečo hľadáte, určite vám radi pomôžu. Popritom vás hneď vyspovedajú, ako sa voláte, odkiaľ ste... Majú prirodzený úprimný záujem spoznávať ľudí, iné zvyky, dozvedieť sa o iných krajinách.

Okrem rôznych vonkajších prejavov indickej kultúry sa stretnete aj s odlišným správaním. Odporúčam nenechať sa vyrušovať pouličnými predajcami ani žobrákmi. Dnes je v Indii sieť ašramov, kde sa môžu pocestní najesť zdarma i vyspať.

Sú nejaké stereotypy o Indii, ktoré nie sú celkom pravdou, a naopak, sú nejaké fakty, o ktorých sa málo vie?

Ako prvý mi prichádza na um jeden taký celkom „zabehaný“. Mnohobožstvo. Je pravda, že v celej Indii vidíme veľa rôznych bohov, božstiev, sôch a chrámov venovaných rôznym božstvám. Od toho sa odvíjajú aj kultúrne zvyky danej lokality. Na severe Indie v oblastiach Kullu a Manali nájdete úplne iné chrámy ako napríklad dole na juhu. No napriek tomu, že uctieávajú rôzne božstvá, sú si vedomí, že je len jeden Boh. Indovia majú pre Boha názov Brahma. Aj v starých textoch sa píše: „Eka Brahma – jeden Boh.“ No boha vidia aj v slonovi, a keď ho vyzdobia, tak už to nie je obyčajný slon, ale Ganéša. Čitatelia ho rozpoznajú podľa toho, že je to človek so slonou hlavou a štyrmi rukami. O tom, prečo má sloniu hlavu a štyri ruky, je celý príbeh. To by som už nechal na čitateľov, aby si prečítali indické bájky (purány). Naše občianske združenie, v ktorom pracujem ako dobrovoľník, vydalo zbier-

ku bájok, ktoré sú obohatené o kresby slovenských detí. Sú to veľmi pekné príbehy, prostredníctvom ktorých môžete lepšie spoznať indickú kultúru, spôsob myslenia.

O Indoch si veľa ľudí myslí, že sú pohania a ne-
vzdelaní. Pritom najviac svätcov sa narodilo v Indii a vzniklo tu niekoľko svetových náboženstiev. Koná sa tu najväčší spirituálny sviatok Mahá Kum-

Celá tá pestrosť, schopnosť prijať aj inú kultúru, a pritom si uchovať tú svoju, vytvára z Indie jedinečnú krajinu.

Ďalším takým mýtom je možno pohľad na bohatstvo či chudobu z pohľadu bežného Indu. Napríklad sú tu starší ľudia, ktorí putujú a hľadajú duchovné poznanie. V poslednej štvrtine života sa venujú hľadaniu Boha. Vychovali deti, zabezpečili rodinu, zriekli sa hmotných majetkov. Putujú po pútnických miestach, modlia sa, meditujú. Dokonca aj cena cestovného pre týchto pútnikov je iná, prípadne môžu cestovať úplne zadarmo. V Indii žije veľmi veľa skromných ľudí a dokážu žiť šťastne s tým málom, čo majú, a ešte aj rozdávať pozitívnu náladu. Sú tu miesta, kde je buď veľmi lacné ubytovanie, alebo sa dá ubytovať zadarmo. V Indii sú tiež chrámy – *ášramy, gurudvary*, charity, kde sa denne rozdá aj niekoľko stotisíc jedál. Podobný pustovnícky život sme mali aj tu v Európe, no v určitej dobe to niekto zakázal. Osobne si myslím, že problém chudoby je záležitosťou nás všetkých na Zemi. Na jednej strane dokážeme byť drzgrošmi pri podpore charitatívnych osvedčených projektov a na druhej strane, len čo vyjdeme z chrámu, za lacnú bižutériu bez váhania vyhodíme aj 50 eur.

bhaméla, ktorý navštívi aj 70 miliónov pútnikov. Bez extra pozvánok a veľkej propagácie. Len sa v danom termíne oznámi pravý čas konštelácie a dátum začiatku a konca festivalu.

Čo vás osobne na tejto krajine najviac fascinuje?

Celá India, jej pestrosť, iskra v očiach ľudí. Spontánna radosť. Možno by som povedal, až schopnosť radovať sa bez toho, že by sa museli „potúžiť“ nejakým nápojom. Napriek tej veľkej rozmanitosti si všade celkom rozumejú. V Indii sa cítim ako na inej planéte. Majú iné ponímanie času, iný spôsob myslenia. Celú krajinu a jej jednotlivé teritória by som možno prirovnal k Európskej únii. Akonáhle prekročíme hranice iného štátu, čaká na nás iná kultúra, iní ľudia, iné zvyky... Mimočodom, v celej Indii je akýsi „schenghenský priestor“, takže cestujete po krajine bez hraničných kontrol. Špecifické podmienky majú len Džammú a Kašmír. Tam vás pri vstupe do krajiny určite skontrolujú a platia tam iné pravidlá pre vstup.

Aký kultúrny a gastronomický vývoj pozorujete v Indii za posledných desať-pätnásť rokov?

Objavuje sa tu stále viac fastfoodov. V niektorých sa uchovávajú pôvodné jedlá na rozdiel od tých našich. V reštauráciách sa objavujú aj jedlá z polotovarov. Je tu tiež možné pozorovať vplyv západnej kuchyne s mäsitou stravou, alkoholom, najmä v mestách navštevovaných turistami. Vznikli tu reštaurácie, ktoré riadia ľudia z Európy, a tak priniesli so sebou aj svoje stravovacie návyky a spojili ich s indickou kuchyňou. Ale to sú iba také lastovičky. No myslím si, že tradičný Ind si vždy vyberie čerstvé jedlo. Má inú chuť, chuť zrelej ze-

leniny a ovocia, typickú pre svoj druh. Myslím si, že toho sa Indovia nevzdajú, a držím im v tom palce. Raz Slovensko navštívil Dr. Kulish, zberateľ vied. Mimočodom, zozbieral všetky védy a „zviazal“ ich do jednej obrovskej knihy, ktorá je zapísaná aj v Guinnessovej knihe rekordov. Počas svojho pobytu na Slovensku sa nám priznal, že skúma, prečo mu tu tak nechutí a netrávi ako doma. Mal tu svojho kuchára, indické koreniny. Prišiel na jednu vec. Máme tu podstatne menej slnka ako v Indii, kde potraviny dozrievajú prirodzenou cestou. Teda majú viac svetla, sú chutnejšie, lepšie stráviteľné. Tým nechcem zasa haniť naše potraviny, ale predsa len, v Indii sa zbierajú niektoré plodiny aj trikrát ročne.

Napriek rôznym vymoženostiam stále veľa Indov rado debatuje namiesto pozerania televízie, najmä staršia generácia. Mladšia je už iná. Viac sleduje módu, filmové hviezdy, navštevuje miesta, kde sa natáčal bollywoodsky veľkoofilm s ich idolmi.

Čo sa týka infraštruktúry, za posledné roky sa vybudovalo veľa ciest. Tie sú dôležité aj preto, aby sa plodiny z poľí dostali k ľuďom, do obchodov, na spracovanie. Niekedy nie je ľahké počas silných monzúnov pozbierať všetku úrodu z poľí, kde sú prašné, poľné cesty. Mimočodom, v prvých rokoch éry samostatnosti Indie vtedajší československý ťažký priemysel Indii veľmi pomohol. Dodnes tam nájdeme na poliach obrábať „naše“ traktory.

Ktoré pamiatky by mal človek, ktorý je v Indii prvýkrát, určite navštíviť?

Na túto otázku sa môžeme pozrieť z bežného turistického hľadiska. Navštívte Dillí, Agru – Tádž Mahal, Jaipur – ružové mesto. Typický indický trojuholník. Ja by som odporúčal najprv si dobre premyslieť, čo by som sa chcel v Indii naučiť, spoznať. A podľa toho si vybrať. Pokiaľ priletíte do Indie na letisko v Dillí, určite si nájdete deň na klasickú prehliadku hlavných pamiatok, či už po prilete, alebo krátko pred odletom. Qutab Minar, alebo stĺp, ktorý ozaj nehrdzavie, India Gate, Red Fort... atď. Ja osobne uprednostňujem pokojnejšie oblasti a cestujem za duchovným poznaním. Raz som stretol Kašmírčana v Daramšale na severe Indie v exilovom sídle štrnásteho dalajlámu Tíbetu. Aj toto horské mestečko vo mne zanechalo pekné vnútorné zážitky a rád sa sem vraciam. Po tom, ako sme sa skamarátili a ukázal mi fotografie z jeho domova v Kašmíre, rozhodli sme sa so skupinou vycestovať neplánovane do tejto krajiny. Mali sme šťastie a podarilo sa nám tento kraj navštíviť. Ubytovanie na hausbótoch, nádherné Mugalské záhrady okolo jazera Dal, krásne zasnežené Himaláje, a vy sa veziete na loďke po jazere a asi dve-tri hodinky si vychutnáte tento raj na zemi. Počas plavby k vám pripláva obchodík na loďke, ponúkne vám tradičný kašmírsky čaj, sušené orechy a neodmysliteľný šafran s jedinečnou arómou a chuťou. Krása tejto krajiny si vás určite podmaní.

Dnes už ľudia objavujú aj prímorské letoviská, najmä oblasť Goa na juhu Indie. Môžete si užiť teplé

Arabské more, ešte pomerne nepreplnené pláže s vlastným ležadlom a slnečníkom, ranné cvičenie či západ slnka. Milovníci morských plodov si tu môžu vychutnať ich obľúbené jedlá. Odporúčam v Goi navštíviť tzv. Rím Východu. Je to nádherný, historiou dýchajúci komplex kresťanských chrámov, katedrál, kostolov, kláštorov... oblasť objaviteľa Indie, Vasca de Gamu. Ale tiež tu môžete spoznať život jedného zo zakladateľov jezuitského rádu, veľikána medzi misionármi, Františka Xaverského. Na východnej strane pobrežia môžete ďalej objavovať históriu kresťanstva. V meste Čennai, bývalom Madrase, na vás čaká Katedrála apoštola Tomáša, Hora apoštola Tomáša a jaskyňa.

Keď už spomínam jaskyňu, tak vrele odporúčam navštíviť na juhu Indie mesto Tiruvannamalai, kde pôsobil svätec Rámana Maharši. Keď vstúpil do toho mesta ešte ako mladý chlapec, už odtiaľ viac neodišiel. Táto tradícia sa uchovala doteraz. Jeho nasledovníci, ktorí sa starajú a riadia toto duchovné centrum, mesto neopúšťajú. Nad mestom sa týči posvätná hora Arunačála a jaskyne, kde tento svätec meditoval. V jednom životnom období dokonca sedemnásť rokov mlčal. Po vstupe do meditačnej jaskyne, kde sám prebýval, sa ocitnete v akomsi inom časopriestore. Je vám tam príjemne, ozdravujete sa na tele i na duchu. Nachádzate tam hlboké vnútorné ticho a priestor, v ktorom spoznávate podstatu samého seba. Po vyjdení z nej máte pocit, že tu žijete celé roky, a vnútorný pokoj naďalej pretrváva. Vedecký výskum dokonca ukázal, že táto posvätná hora sa radí medzi najstaršie na zemi.

Už som spomenul štrnásteho dalajlámu Tibetu a odporúčam navštíviť nielen Daramšalu, kde

má svoje sídlo, ale i ďalšie tibetské komunity. Na juhu nájdete hneď dve - v Bylakuppe a Mundgode. Akoby ste sa ocitli priamo v Tibete. Stretávate modliacich sa buddhistických mníchov, môžete navštíviť kláštory, zúčastniť sa na modlitbách. Vidíte typickú tibetskú architektúru, maľby, tovar v obchodoch, môžete ochutnať špeciality tibetskej kuchyne, ako je napríklad momo. Tento mierumilovný národ India prichýlila ako matka svoje deti. Navzájom sa obohacujú a žijú spolu v harmónii.

Takže ak hľadáte niečo, čo by ste mali v Indii navštíviť, ste to predovšetkým vy sami. Váš vnútorný chrám, vašu podstatu. Napriek tej trme-vrme, ktorá v Indii panuje a dokáže vás pohltiť, pokiaľ nie ste dostatočne vnútorne pevný, vám India ponúka aj cestu k samým sebe. Potom sa vám začnú otvárať dvere a navštívite miesta, ktoré sa stanú pre vás nezabudnuteľnými, napriek tomu, že ste predtým chceli vidieť indického tigra alebo povozíť sa na slonovi. To všetko môžete zažiť v Indii a je len na vás, ako ju spoznáte.

Vráťme sa späť ku gastronómii. Ktoré jedlá by sme tu mali ochutnať? Platia tu pri stravovaní nejaké špeciálne pravidlá, ktoré by sme mali dodržiavať?

Samozrejme je umytie rúk pred jedlom a tiež umytie taniera z banánového listu vodou v pohári, ktorú máte už nachystanú na stole. List je už umytý, ale konečné očistenie je na stravníkovi. Je sa zásadne pravou rukou. Ľavá ruka je určená na iné účely. Pokiaľ sa nenaučíte od Indov tajomstvu obratnosti jedenia rukou, tak je tu vždy možnosť vypýtať si príbor alebo aspoň lyžičku. Odporúčam nosiť si vlastný.

Osobne mám rád indický syr *paneer* [panír] na rôzne spôsoby. Skoro vždy je čerstvý a krásne vám vŕzga medzi zubami. Pokiaľ máte radi strukoviny, odporúčam *cholle* (cícer). Podáva sa v korenistej omáčke, buď s ryžou, alebo s *čapátí*. To je nekvasený, čerstvo upečený indický chlieb, ktorý vám poslúži aj ako lyžička a naberačka, pokiaľ jete rukou. Na rýchle občerstvenie môžete vyskúšať rôzne druhy *paráth* - plnených placiek. Indovia jedia pikantné jedlá už na raňajky. Ale dostanete kúpiť napríklad aj *banana porridge*, ovsenú kašu. Ovsené vločky uvarené vo vode alebo v mlieku ochutené banánom alebo iným druhom ovocia. Pokiaľ sa ubytujete v penzióne či hoteli, bežne vám dajú toastový biely chlieb s džemom a masala čajom namiesto typických indických raňajok, akými sú napríklad korenistá kokosová omáčka s „ufónmi“, tzv. *idli*. „Ufón“ je tak trochu podobný našej knedli a má neutrálnu chuť.

Odporúčam vyskúšať *lassi*, môžeme povedať kyslomliečny kokteil. Najmä ak je sezóna manga, tak si určite dajte mango lassi. Samozrejme, ochutnajte tu aj samotné mango. Chutí fakt fantasticky. Aby som nezabudol na kokosovú vodu zo zelených kokosových orechov. Pri indických teplotách je to balzam na telo. Výborne uhasí smäd, vzpruží, dodá energiu. Dokonca ju niekde stále používajú ako infúziu.

V duchovných centrách - ášramoch sa varia veľmi jednoduché jedlá. tzv. satvická strava. Možno

nie až taká pestrá pre bežného človeka, ale jedlo je vždy čerstvé, neprihrieva sa. Ľudia, ktorí varia, by si mali počas prípravy spievať duchovné piesne (bhadžany), posvätné mantry, nezaoberať sa bežnými či negatívnymi myšlienkami. Neobsahuje toľko korenín (čili) ako v reštauráciách. Pri varení tejto stravy sa vynechávajú určité druhy zeleniny, ako je cibuľa, cesnak, ktoré sú svojou povahou „ohnivé“ a vyvolávajú vášeň, ktorá u „svámí“ a „sádhví“ nie je žiaduca. Jedlá sú zároveň očistné, striedme, ale veľmi výživné.

Ako sa v Indii stavajú ku konzumácii alkoholu? Ktoré alkoholické nápoje sú tu (v nemuslimských častiach) obľúbené?

Čo sa týka alkoholu vôbec, v celej Indii nie je až tak často konzumovaný v porovnaní so Slovenskom. Po prvé, je drahý a tiež, nemajú to vo zvyku. Či už sú to moslimovia, alebo hinduisti, alkohol v ich viere nie je povolený. A vôbec, návykové a omamné látky ako také. Predajne alkoholu nájdeme hlavne vo veľkomestách, i keď postupne sa objavujú aj v menších mestách. Stretli sme sa s nimi najmä v oblastiach, kde je kresťanstvo, na juhu Indie. Boli to prevažne obchodíky s predajom vína. Podvečer si pri spoločných „komunitných“ večeroch miestni obyvatelia pospevovali náboženské piesne, ktoré sa široko-ďaleko niesli po krajine, a dotvárali tak príjemnú prímorskú atmosféru. Vôbec nešlo o preháňanie to s pitím, šlo o posedenie si s priateľmi a so susedmi, porozprávanie si o tom, čo v živote zaži-

Odporúčam vyskúšať *lassi*, môžeme povedať kyslomliečny kokteil. Najmä ak je sezóna manga.

vajú, s akými problémami sa stretávajú. Dokonca som niekde zachytil, že indické vína sa postupne stávajú svetoznámymi vďaka svojej kvalite. Z tvrdého alkoholu som si v Indii najčastejšie všimol whisky a gin, zrejme zvyk po Angličanoch. Z fyziologického hľadiska majú Indovia väčší problém rozložiť alkohol oproti západným kultúram. Je to tým, že im chýba enzým na rozkladanie alkoholu, a preto už aj pri požití malého množstva sa u nich prejaví príznaky opitosti.

Predpokladám, že sa stretávate aj s Indmi, ktorí žijú na Slovensku. Ako oni vnímajú tunajšiu kultúru a zvyklosti?

Hmmm... Dobrá otázka. Už len pri predstave, resp. pohľade na veľkosť Indie a Slovenska im pripadá veľmi nápadné, priam čudné, keď cestujú autom naprieč Slovenskom a nestretávajú ľudí vonku, na uliciach. Niektorí si robili žarty a súťažili, kto z nich napočíta najviac ľudí. Je ťažké porovnávať Indiu, druhú najľudnatejšiu krajinu sveta, s malým

Slovenskom, ktorého počet obyvateľov sa zhoduje s väčším mestom v Indii. Na druhej strane sa im asi najviac pozdáva ten pokoj a krásna sýtozelená príroda.

Naše sviatky oslavujú, najmä ak ich zavoláme na spoločnú oslavu, povieme im, o aký sviatok ide, prečo sa oslavuje. Inak väčšinu hlavných, najmä kresťanských sviatkov poznajú, keďže India ako republika rešpektuje náboženskú slobodu a všetky vierovyznania vrátane ich významných sviatkov. Zároveň sú hrdí na ich sviatky, ktoré spoločne oslavujú, a vždy sú radi, keď prideme aj my Slováci. Napríklad teraz sa dva roky oslavuje 150. výročie narodenia Mahátmu Gándhího. Už len to, že sa narodenie tohto veľikána oslavuje dva roky, je pre nás Európanov niečezvyčajné.